

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA)

T.a.v. de heer B. Wammes

Antonio Vivaldistraat 2-8

1083 HP AMSTERDAM

Verstuurd per e-mail

Den Haag, 15 september 2016

Ref: B16.19

Betreft: Concept NBA-handreiking 'Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle)werkzaamheden van de accountant'

Bijlage: Eumedion reactie d.d. 15 juli 2016 op NBA discussienota 'Aanpakken en bestrijden van fraude - Wat moet en kan de accountant doen?'

Geachte heer Wammes,

Eumedion heeft met veel belangstelling kennis genomen van de concept NBA-handreiking 'Corruptie, een relevant onderwerp in het kader van (controle)werkzaamheden van de accountant'. Wij stellen het zeer op prijs dat de NBA in navolging van het discussiestuk over de rol die van de accountant verwacht mag worden bij het detecteren en voorkomen van fraude, nu ook de aandacht vestigt op het onderwerp corruptie. Een recente studie van de Europese Commissie schat dat de jaarlijkse kosten van corruptie in Europa tussen de € 179 miljard en € 990 miljard.¹

---

¹ http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/579319/EPRS_STU%282016%29579319_EN.pdf

Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om op hoofdlijnen op de discussienota te reageren. Daarbij zetten wij eerst onze algemene visie op corruptie uiteen om vervolgens in te gaan op de rol van de accountant bij het detecteren en signaleren van corruptie.

Eumedion propageert een *zero tolerance* aanpak ten aanzien van corruptie:

- Corruptie is een misdrijf. Het uitgangspunt voor Nederlandse bedrijven en al hun dochtermaatschappijen moet hierbij niet alleen de letter, maar ook de geest van de Nederlandse wet zijn. Voorzover (inter)nationale of lokale regelgeving stringenter is dan de Nederlandse wet, dienen ondernemingen zich daar vanzelfsprekend ook aan te voldoen. Ook al wordt er in Nederland in de praktijk in de opsporing geen prioriteit gegeven aan het bestrijden van relatief kleine corruptie in het buitenland, de zogenoemde *'facility payments'* in het buitenland, blijven ook deze vormen van corruptie laakbare misdrijven en dienen ondernemingen zich aan de wet te houden.
- Corruptie is slecht voor het ondernemings- en investeringsklimaat in het algemeen. Corruptie beloont en versterkt die individuen die profiteren van een disfunctionerende markt of staat. Corruptie versterkt hiermee zichzelf.
- De risico's van corruptie zijn groot. De recente geschiedenis heeft laten zien dat corruptie ook bij Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen voorkomt.² Als corruptie wordt opgemerkt, leidt dit veelal tot aansprakelijkheden en beschadiging van reputatie die in sommige gevallen de marktpositie en zelfs de continuïteit van de onderneming kunnen bedreigen.
- Er is voor institutionele beleggers - zeker op langere termijn - vrijwel geen financieel gewin te behalen met corruptie zelfs als deze onopgemerkt blijft, aangezien het aangetaste imago en vertrouwen in de bedrijfsintegriteit ook negatieve gevolgen heeft voor vele andere bedrijven waarin institutionele beleggers hebben geïnvesteerd.³ Bovendien moeten de soms torenhoge boetes voor de getroffen ondernemingen *de facto* door beleggers worden opgehoest en kunnen de betrokken bedrijven worden geweerd bij het gunnen van toekomstige (overheids)opdrachten.
- Al met al beschouwen beleggers corruptie als een destructieve vorm van korte termijn geneigdheid bij ondernemingen die op gespannen voet staat met duurzame, lange termijn waardecreatie.

---

² Bijvoorbeeld SBM Offshore en Koninklijke Philips.

³ Het anti-corruptieverdrag 'Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions' van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

- Eumedion constateert een breed gedragen publieke afschuw over corruptiepraktijken die aan het licht komen, die als indicatief worden ervaren voor de opvatting van de uiteindelijke begunstigers en cliënten van institutionele beleggers. Institutionele beleggers (pensioenfondsen, beleggingsmaatschappijen, verzekeraars en vermogensbeheerders) beleggen niet ten behoeve van zichzelf, maar vrijwel altijd ten behoeve van (uiteindelijk) natuurlijke personen uit de gehele samenleving.
- Eumedion maakt zich sterk voor een *zero tolerance* aanpak door de ondernemingen zelf. Ondernemingen dienen een anti-corruptiebeleid te hebben waarvan verwacht mag worden dat het effectief is tot in de verste dochtermaatschappijen⁴. Qua externe rapportage dienen de risico's op corruptie conform de vereisten zoals geformuleerd in hoofdstuk 400 Jaarverslag van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving in het bestuursverslag te worden beschreven. Ondernemingen dienen expliciet de interne beheersings- en controlemechanismen ten aanzien van corruptie toe te lichten in het bestuursverslag. Gevallen van corruptie zijn, ongeacht de omvang, vanwege de aard van het misdrijf per definitie materieel voor beleggers en dienen te worden beschreven in het bestuursverslag. Eumedion beschouwt het als de verantwoordelijkheid van de accountant om aandacht te vragen in zijn verslag voor eventuele tekortkomingen in de effectiviteit van de interne beheersings- en controlemechanismen ten aanzien van corruptie voor zover deze kunnen leiden tot materiële risico's en voor eventuele tekortkomingen in de beschrijving van gevallen van corruptie, ongeacht de omvang.

Overeenkomsten tussen rol accountant bij fraude en corruptie

Eumedion ziet ten aanzien van corruptie vele overeenkomsten met de rol die van de accountant mag worden verwacht bij detecteren en signaleren van fraude bij controleclinten. Wij verwijzen dan ook graag naar onze reactie op de recente NBA discussienota 'Aanpakken en bestrijden van fraude - Wat moet en kan de accountant doen?', opgenomen in de bijlage, aangezien onze reactie vrijwel in zijn geheel ook van toepassing is op corruptie.

Rol accountant bij corruptiedetectie nog belangrijker dan bij fraudedetectie

Naast overeenkomsten, zijn er ook belangrijke verschillen tussen de fenomenen fraude en corruptie: waar fraude vrijwel altijd leidt tot het benadelen van de onderneming (ook op korte termijn), kan onopgemerkte corruptie mogelijk resulteren in een financieel voordeel voor de

---

⁴ Zie ook de niet-financiële verklaring als bedoeld in art. 19bis en art. 29bis van de richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad (PbEU 2013, L 182).

onderneming en de betrokken bestuurders en medewerkers die als gevolg van corruptie hun *targets* halen. Het niet meedoen aan corruptie in landen waar corruptie een wijdverspreid fenomeen is, kan zelfs leiden tot verlies van marktaandeel en financieel nadeel voor de onderneming en de betrokken medewerkers. Anders dan bij fraude, bestaat hierdoor een extra risico dat individuele medewerkers, teams, afdelingen, dochtermaatschappijen en wellicht zelfs het bestuur van de onderneming corruptie *de facto* acceptabel vinden. Dit zou zich bijvoorbeeld kunnen manifesteren door een 'wat niet weet dat niet deert'-houding aan te nemen ten opzichte van corruptie, of door ten onrechte mildere lokale normen en waarden ten aanzien van corruptie te accepteren. Dit kan zich zelfs vertalen in het ten onrechte druk uitoefenen op de accountant onder het mom van het helpen onder de pet houden van corruptiepraktijken 'in het belang van de onderneming'.

De accountant dient zich van deze verschillen bewust te zijn. Deze verschillen zouden wat ons betreft expliciter in de handreiking naar voren mogen komen, aangezien er gelet op het voorgaande een verhoogd risico is dat (delen van) de ondernemingen corruptie gedogen en helpen verhullen.

De eerder geschetste overwegingen van beleggers bij corruptie zijn van dien aard dat wij alle gevallen van corruptie als van materieel belang aanmerken, ongeacht de kwantitatieve omvang. Wij roepen de NBA dan ook op om kwantitatieve factoren bij het beoordelen van materialiteit in de handreiking te laten vervallen.

Wij zijn desgewenst uiteraard beschikbaar onze opmerkingen nader toe te lichten. Onze contactpersoon is Martijn Bos (martijn.bos@eumedion.nl, tel. 070 2040 304).

Met vriendelijke groet,

Drs. Rients Abma
Directeur Eumedion

Zuid Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG